

جرم کلاه برداری در حقوق جزائی فرانسه

کلیات

تطبیقی حقوق

- ۱- تعریف - عناصر تشکیل دهنده جرم - طبق ماده مربوطه به کلاه برداری در قانون مجازات فرانسه کلاه برداری عبارت است از اینکه شخصی اموال دیگری را از قبیل وجه نقد یا مال منقول یا اعتبارات و غیره تصاحب کند خواه برای نيل به مقصود اسامی مجهول یا سمت مجهول اختیار کند و خواه اینکه وسائل متقلبانه بکاربرد که در نتیجه وجود مؤسسات و عملیات و اعتبارات یا اختیارات موهومی که در خارج مصداق ندارد محرز نماید و اشخاصی را امیدوار کند.
- چهار عنصر جرم کلاه برداری را تشکیل میدهد الف - وسیله متقلبانه که مجرم بکار برده و از زود باوری اشخاص استفاده مینماید، بایستی منحصراً در قانون پیش بینی شده باشد.
- ب - در نتیجه بکار بردن وسائل متقلبانه مقداری پول یا مال منقول یا اعتبار تحصیل شده باشد.
- ج - انتقال اموال منقول بایستی ضرر مادی بصاحب آن وارد نموده باشد.
- د - قصد تقلب در کار باشد.

استعمال نام مجهول یا سمت مجهول و وسائل متقلبانه

- ۲ - قواعد مشترك - استعمال نام مجهول یا سمت مجهول کافی برای تشکیل جرم است لازم نیست وسائل متقلبانه دیگری استعمال شود و یا اینکه استعمال نام مجهول یا سمت مجهول مقدمه برای نمایش اعتبارات موهوم باشد. صرف استعمال نام مجهول که باعث انتقال اموال دیگری بجرم شده است کافی است برای اینکه جرم واقع شده باشد

۳ - اسامی مجهول - استعمال اسم مجهول عنصر تشکیل دهنده جرم است خواه این اسم نام شخص معین یا فرضی باشد ولی در صورتی که متهم معروف باسم کار برده شده باشد اگر چه اسم مذکور نام حقوقی او نباشد جرمی واقع نشده - لیکن کوچکترین اضافه باسم مزبور کافیت که مجرم شناخته شود.

۴ - سمت مجهول - اختیار سمت مجهول عبارت است از اینکه شخصی عنوانی را برای خود قائل شود و خالی آنکه دارای آن عنوان نباشد و همچنین نسبت دادن شغل یا مأموریت نباشد، آنچه از مفاد ماده مربوطه قانون جزائی فرانسه استنباط میشود این است که شخصی مجرم شناخته میشود که بدون استحقاق القابی را اختیار نماید یا خود را برخلاف حقیقت جزو طبقات مخصوص داخله کشور یا خارجه قلمداد کند یا عنوان مستخدم دولت اختیار نماید یا برخلاف واقع شغل آزادی را بخود نسبت دهد، خازم تجاری باشد یا صنعتی و یا اینکه خود را برخلاف حقیقت پیشوای مذهبی قلمداد نماید اگر چه امور مذهبی از امور سیاسی تفکیک شده باشد و همچنین کسی سمت مجهول انتخاب کرده است که خود را وکیل شخصی معرفی نماید و حال آنکه اختیار نامه از او در دست نداشته باشد و همچنین است صرافیکه خود را وکیل و دلال معاملات بورسی معرفی کرده و در نتیجه ابراز دقتاتر و مفاسد حسابها، عملیات مربوطه بورس را بخود نسبت داده در صورتی که در واقع امر سمتی جز واسطه بودن و همکاری در امر بورس نداشته است دیوانعالی تمیز فرانسه تصمیم گرفته است که اگر کسی صرفاً بعنوان طلبکار یا مالک و غیره

بلکه بایستی متعاقب يك عمل خارجی بوده باشد که اعتبار و صحتی برای آن وسایل ایجاد نماید خواه آن دروغ شفاهی باشد یا کتبی (۱) و همچنین جرم کلاه برداری در مورد تاجر بیکه صرفاً صورت قیمت اجناس را که زیاده از آنچه خرید نوشته است به مشتری خود ارائه میدهد صادق نمیباشد ولی اعلاناتی که در جرایم یا بوسیله متحد المال بعمل میاید و مفهوم آنها عمدتاً مبهم بوده و منظور از آن القاء شبهه میباشد کذب محض نبوده بلکه چون مطالب مزبور بصورت اعلان در آمده و در معرض افکار عامه گذارده شده از این جهت نویسنده در صدور کتب اعتبار موهومی بوده است مثلاً در اعلان وجود مؤسسه تجارتی را بطرز مبهم ممکن است ذکر کند که در تحت ریاست خود اداره میکند و حال آن که اساساً تجارتخانه وجود ندارد.

۷ - شرایطی که وسایل متقلبانه باید واجد باشد :

الف - وسایل بایستی متقلبانه باشد .

ب - مستقیماً و بلا واسطه سبب تصاحب اشیاء یا وجه نقد شده باشد .

ج - وسایل متقلبانه بایستی ظوری بکار برده شود که وجود مؤسسات یا امور موهوم یا اختیارات و اعتبارات بی اساسی را محرز نماید یا اینکه نسبت به پیشرفت امور یا وقوع سانحه یا حوادث واهی و بی اساسی ایجاد بیم و امید نماید .

۸ - مؤسسات و امور موهوم - وسائل متقلبانه ممکن است برای اینکه وجود مؤسسات اقتصادی یا تجارتی یا صنعتی را محرز نماید بکار برده شود و یا اینکه برای هر امر موهومی که منجر بکلاه برداری شود استعمال گردد، نه فقط امر موهوم بقضایائی اطلاق میشود که از هر جهت بی اساس باشد بلکه ممکن است امر موهوم از جهتی پایه و اساس داشته باشد که کافی برای اطفال طرف باشد لکن

(۱) بنابراین اگر زنی مقداری وجه نقد از کسی ماخوذ دارد و وجه نقد که باز از عواید خرامد کرد یا اینکه کسی خود را ثروت مند جلوه دهد و مقداری قرض نماید کلاه بردار محسوب نمیشود .

خود را متصف نماید و یا اینکه اهلیتی در عقود و معاملات برای خود قائل شود که فاقد آنست در ردیف موارد پیش بینی شده در قانون جزای فرانسه راجع بجرم کلاه برداری نخواهد بود و نیز اگر محل اقامت دائمی خود را بر خلاف حقیقت تعیین نماید مضمول مفاد ماده مربوطه بکلاه برداری نخواهد بود .

۵ - بکار بردن وسائل متقلبانه - اعمال تشکیل دهنده وسائل متقلبانه - اگر متهم اسامی مجهول یا سمت مجهول اختیار نکرده باشد برای اینکه جرم کلاه برداری صدق کند بایستی ناچار وسائل متقلبانه بکار برده باشد یعنی اعمالی در خارج انجام داده باشد که تقلب مشارالیه را محسوس نماید و يك شکل مادی بجرم بدهد مثلاً وسیله متقلبانه ممکن است بوسیله بکار بردن نوشتجات یا اسناد کتبی در خارج واقع شود مثلاً ممکن است بوسیله نامه های فوری یا مخابرات تلگرافی انجام شود یا اینکه بوسیله دخالت شخص ثالثی اعمال گردد و لازم نیست شخص ثالث که دخالت در امر داشته و مداخله اش وسیله متقلبانه بوده مستخدم یا نوکر یا مزدور شخص کلاه بردار باشد ممکن است شخص عادی باشد که اعتماد دیگران را بخصود جلب نماید و قسمی رفتار کند که خود را نماینده قطعی شخص کلاه بردار معرفی کند .

بایستی شخصی باشد که وضعیت مستقلی در ظاهر داشته باشد که بتواند با دخالت خود اعتبار و صحتی به وسائلی که متهم بکار برده بدهد بنا بر این در این مورد حسن نیت یا سوء نیت شخص ثالث را نباید در نظر گرفت همین قدر کافی است که با اراده یا بدون اراده آلت دست مرتکب جرم شده باشد طبق ماده مربوطه بکلاه برداری در قانون فرانسه وسایل متقلبانه در موردی نیز صادق است که مرتکب بوسیله نمایش اشیاء و تظاهراتی موضوع موهومی را در انتظار حقیقت جلوه دهد .

۶ - اکاذیب - از تعریف فوق چنین نتیجه میشود که اظهارات کذب صرفاً وسائل متقلبانه را تشکیل نداده

بقصد تقلب اعمال شده باشد .

مثلا شخصی میداند که فلان کشتی قرار است در دریای غرق شود مندرک مقداری مال التجاره بکشتی میدهد و دو برابر قیمت آن نزد کمپانی بیمه مینماید البته چون مال التجاره را داده و مطابق معمول بیمه کرده کارش اساسی داشته است ولی چون قصد تقلب داشته و از غرق شدن کشتی اطلاع داشته کلاه برداری کرده است و همچنین ممکن است شخصی خود را کارگر یا اجیر کسی قلمداد نماید و در تحت این عنوان مبلغی باسم بیمه‌انه از اشخاص دریافت نماید و از این راه کلاه برداری کند و نیز ممکن است بوسیله انتشار اوراق چایی وجود قانونی شرکت بیمه را اعلان نماید و حال آنکه دولت اجازه دامن شدن شرکت را نداده است و یا آنکه صورت مجرمانه طبع و انتشار دهد که در آن صورت امدامی اعضاء هیئت مدیره مؤسسه را قید نماید بمنظور اینکه از این طریق عده را حاضر نماید که نام خود را در جزء اعضاء شرکتی بنویسند و یا اینکه بین چند نفر تباخی شده باشد که وجود تجارخانه موهومی را نمایش دهند و از بین خودشان برای بگنفر اعتباراتی قائل شده که بالتبصره مردم سرمایه خودشان را باختیار آنها بگذارند و یا ارسال نامه‌های گدیزی که وجود معامله مهمی را اعلام میدارد که برای مشتریان اطمینان بخش است و بدین وسیله مقداری مال التجاره بطور نسبه اخذ مینماید و حال آنکه یقین دارند که نمیتوانند بقیمت خوبی بفروش برسانند و تاجار بائمن بخشی بفروش میرود .

۹ - اختیارات و اعتبارات بی اساس - دومین دسته وسائل متقلبانه شامل آن عملیاتی است که وجود اختیارات یا اعتبارات موهوم را محرز نماید بدین طریق که مثلا متهم در انتظار چنین جلوه دهد که تراخذ اختیارات با قدرت یا موقعیت اجتماعی مخصوص یا دارائی زیادی است و حال آنکه در حقیقت دارای هیچیک از مزایای مذکور نباشد و یا اینکه چنین جلوه دهد که میتواند نظر محکمه یا مقام و حتی شخص عادی را نسبت بدیگری مساعد نماید .

مثلا بعنوان اینکه بقضات پول بدهد تامتممی را از توقیف خلاص نماید کلاه برداری کند و یا بنمایاند که دارای وضعیت مادی و یا اعتباراتی است که در واقع وجود ندارد یا بخرافات و موهومات متشبث شود و بالتبصره کلاه برداری نماید . مثلا اشخاصی که بوسیله تفأل روی کارت بازی یا عملیات دیگری دیگران را متقاعد نمایند که سلطه و حکم فرمائی بحوادث و وقایع آتیه دارند ویت قدرت فوق الطبیعه برای خود قائل شوند از قبیل معالجه امراض و دانستن سری که ممکنست طالع و بخت خوبی نصیب او شود .

۱۰ - ایجاد بیم و امید نسبت به پیشرفت در امور و وقوع سانحه یا حوادث واهی و بی اساس - سومین دسته از وسائل متقلبانه عبارتست از اینکه ایجاد بیم و امید نسبت به پیشرفت در امور یا وقوع سانحه یا حوادث واهی و بی اساس نماید این دسته شامل تمام عملیات است که وقوع يك واقعه خوشی یا شومی را در نظر طرف مجسم نماید در صورتی که واقعه اتفاق نخواهد افتاد .

مثلا بدهکاری که برای اطفال طلبکار و برای گرفتن رسیدی که به موجب آن دین او را مسلم میدارد يك کیسه پراز پول باو نشان بدهد و ماهرانه رسید خود را دریافت دارد یا اینکه مثلا امید پرداخت دین را با طلبکار بدهد و حال آنکه اساس ندارد یا آنکه بده کاری را امیدوار نماید که از پرداخت دین خود معاف خواهد شد یا خریداری را امیدوار نماید که منفعت متناهی در اجناس خریداری خواهد کرد و یا این که مریضی را بمعالجه و خلاصی از مرض امیدوار کند و بالاخره با وسائل مزبور موفق بکلاه برداری شود .

وصف اشیاء مورد تصاحب

۱۱ - تصاحب اشیائی که در ماده مربوطه قانون جزای قرائنه احصاء شده است .

برای این که جرم کلاه برداری صادق باشد بایستی وجه نقد یا مال مقبول و یا سهام قرضه یا تعهدات یا قبوض و مقاصح حسابها تسلیم یا انتقال به مجرم شده باشد . موارد

مخصوص که در قانون فرانسه پیش بینی شده بایستی باقید انحصار تلقی شود.

یعنی بایستی شیئی که مجرم تصاحب نموده است وجه نقد یا مال منقول یا یکی از اموری باشد که فوقاً ذکر گردید ببارۀ اخیری باید گفت که ذکر سهام تعهدات یا قبوض و مفاسد حساب ها بطور مثال میباشد و مقصود اعمالی است که مجرم برای تصاحب سهام و امثال آن انجام داده باشد که حقی برای خود ایجاد نماید ولی بایستی ایجاد این حق ملازمه با ضرر مادی دیگران داشته باشد.

۱۲ - انتقال شیئی یا حقی به مجرم و تصاحب از ناحیه او باید مادی و ارادی باشد - تصاحب و انتقال محقق نمیشود مگر اشیاء یا حقی که مجرم تصاحب و بخود انتقال داده است بطریق مادی انجام شده باشد بنا بر این اعمال ذیل کلاه برداری محسوب نمیشود:

سرف اینکه شخصی با جواز و بلیط شخص ثالثی سوار قطار آهن شده و استفاده نماید. یا آنکه با اختیار نام مجعول یا سمت مجعولی. مجاناً داخل تئاتر یا کافه کنسرتی شده باشد بدون آنکه کارت یا بلیطی گرفته باشد بالاخره برای آنکه جرم کلاه برداری صدق کند بایستی نتیجه بکار بزدن وسائل متقلبانه تصاحب و انتقال ارادی اشیاء از طرف مالک یا متصرف بمجرم باشد ولی شرط لازم اینست که تصاحب و انتقال مستقیماً بتخص مجرم یا شریک او شده باشد برای وقوع جرم فقط کافی است که سلب حق از مالک یا متصرف شود ولو اینکه مثلاً پولی که مجرم تصاحب کرده در دست شخص ثالثی باشد.

ضروری که متوجه مالک یا متصرف شده است

لر و م وارد شدن ضرر - طبق ماده مربوطه قانون جزای فرانسه بایستی مجرم تمام یا قسمتی از مال دیگری را ربوده باشد و نظر مقنن اینست که جرم کلاه برداری صدق نمیکند مگر در موقعی که تصاحب اشیاء بوسیله مجرم یا انتقال اشیاء به مجرم باعث ضرر مادی بمالک یا متصرف

آن شده باشد بنا بر این در مورد مالی که مجرم مالک بوده و در دست ثالثی میباشد و وسائلی بکار برده است که آنرا تصاحب نموده و بخود انتقال دهد جرم کلاه برداری سابق نیست و همچنین جرم کلاه برداری در مورد شخصی که قبل از حکم صادره از محکمه و قابل اجراء شدن آن راجع بتوقیف قطعی اموال و وسائلی بکار برده و مال مورد توقیف را که میخواسته است از نظر طلبکاران مخفی نماید تصرف و مصرف نموده سابق نمیشود زیرا حکم توقیف اموال از روزی که قابل اجراء میشود ایجاد حق برای تقاضا کننده مینماید ولی طلبکاری که باندازه دین خود با وسائل متقلبانه مال بدهکار را تصاحب و مصرف مینماید مرتکب جرم کلاه برداری شده زیرا بالاخره مال دیگری را با وسائل متقلبانه بخود انتقال داده و حال آنکه فقط حق احتمالی پیش روی آن مال نداشته است - لازم نیست که ضرر متناهی باشد کافی است که همین قدر مبلغ یا سهامی بمجرم انتقال داده شده باشد که اگر وسائل متقلبانه در کار نبود اقدام باین انتقال نمیشد مثلاً شخصی که بوسائل متقلبانه متشبث شود و یک دو چرخه را در نظر خریدار با یک قیمت فوق العاده زیادی جلوه دهد ولی باقیمت نازلی تقریباً مساوی قیمت خرید بفروش برساند کلاه بردار محسوب میشود زیرا خریدار عقیده داشته است که پس از انجام معامله منفعت زیادی خواهد کرد و باین فکر معامله کرده و بالاخره جرم کلاه برداری در مواردی که کلاه بردار منفعتی هم نکرده باشد صدق میکند

قصد متقلبانه

عنصر لازم برای صدق جرم کلاه برداری - قصد، یکی از عناصر اصلی جرم کلاه برداری است ولی نبایستی بین قصد و علت غائی جرم اشتباه کرد چیزی که برای صدق جرم کلاه برداری لازم است اینست که مجرم عالماً عامداً اختیار اسم مجعول یا سمت مجعول نموده یا وسائل متقلبانه بکار برده باشد که در نتیجه شیئی یا حقی تحصیل نماید و بداند که ضرر حتماً بنفر وارد خواهد شد اما از نقطه نظر وقوع جرم علت غائی که مجرم را وادار بارتکب عمل نموده

حبس تادیبی است بهلاوه ۵۰ تا ۳۰۰۰ فرانت جزای نقدی و نیز ممکن است مجرم پس از خاتمه حبس در مدت لااقل پنجسال و حداکثر ده سال از حقوق ذیل محروم شود:

- ۱ - حق انتخاب کردن (و کلاء مجلس)
- ۲ - حق انتخاب شدن
- ۳ - حق عضویت در هیئت منصفه و عضویت در ادارات دولتی
- ۴ - حق حمل اسلحه
- ۵ - حق عضویت در شورای خانواده‌گی
- ۶ - حق قیم یا ناظر سفار شدن
- ۷ - حق خبرویت و شاهد شدن در بعضی از امور
- ۸ - حق شهادت در محکمه

شروع بجرم

از متن ماده مربوطه بجرم کلاه برداری در قانون فراسه برمیآید که شروع بجرم کلاه برداری نیز جرم شناخته شده باین معنی که اگر تصاحب و انتقال اشیاء هم بجرم صورت نگرفته باشد باز جرم واقع شده لیکن بدیهی است شرط لازم اینست که اراده مجرم در انجام جرم تأثیر نداشته باشد و عوامل خارجی باعث عدم وقوع شده باشد. ضمناً باید دانست که با استرداد اشیاء و اموال جرم خاتمه پیدا نمیکند.

ش. امیر علانی

اهمیتی ندارد و نباید آنرا در نظر گرفت مثلاً ممکن است علت ارتکاب وقوع ضرر یا تهیه وجهی برای اعمال خیریه بوده باشد.

تعقیب و مجازات

تعقیب ملازمه با شکایت مدعی خصوصی ندارد بنابراین اگر قبل از تعقیب ضرری که بمدعی خصوصی وارد شده جبران شود جرم جنبه عمومی داشته تعقیب خواهد شد و این مسئله روی اصل ترجیح منفعت جامعه است بر نفع افراد. فقط ممکن است تعدد تعقیب مدعی خصوصی در میزان مجازات مؤثر واقع شود.

اثبات جرم

اثبات جرم بهر طریق ممکن است انجام شود مضمناً با اقامه شهود.

مرور زمان

بمرور زمان در موقعیکه جرم واقع شده باشد از روز تصاحب یا انتقال شروع میشود و اگر شروع بجرم شده باشد از روزی محسوب میشود که آخرین وسائل منقلبانه بکار برده شده باشد بنابراین اگر سهامی بوسائل منقلبانه بدست آمده باشد مرور زمان از روزی که انتقال و تصاحب واقع شده شروع میشود. نه از روزیکه سهام برداشت شده است.

مجازات

میزان مجازات لااقل یکسال و حداکثر پنج سال

